

Krikandens (*Anas crecca*) spredning under fourageringstogter fra en rasteplads (Albuebugten vildtreservat, Fanø)

Af

JØRGEN FOG

Medd. nr. 66 fra Vildtbiologisk Station, Kalo

(With a Summary in English: *Dispersal of Teal (Anas crecca) on Feeding Flights from a Danish Resting Place – the Albue Bugten Refuge on the Island of Fanø.*)

Ringmærkning i Sønderho Gamle Fuglekøje

Albuebugten Vildtreservat, Fanø, omfatter 81 ha land og 777 ha vand, nemlig selve bugten, den umiddelbart øst for liggende del af Vadehavet og en smal landstrimmel langs Fanøs kyst. Jagt på fuglevildt er forbudt i området (FABRICIUS 1944).

Forskellige arter af svømmeænder raster forår og efterår i reservatet, hvor der visse dage om efteråret er talt op til 6000 individer. Antallet af Krikænder er betydeligt i september-oktober (gennemgående størst i oktober), og der er således i visse situationer i 1960'erne iagttaget over 3000 på én gang.

To af Fanøs andekøjer hører med til reservatet, den ene er Sønderho Gamle Fuglekøje. Da Vildtbiologisk Station lejede denne af ejerne i 1960, henlå den som en ruïn, idet kanaler, hegn m.v. ikke var holdt vedlige, siden jagtloven af 1931 forbød brugen af andekøjer. Man restaurerede den nu, og som omtalt af FOG (1964, 1965) fanger og ringmærker Stationen blandt andet Krikænder i den. Ved hjælp af halvtamme lokkefugle og foder lokkes nogle af de rastende ænder ind i køjen, i hvis selvfangende ruser man i årene 1960–66 har mærket godt 3000 Krikænder. Der foreligger mange genmeldinger fra ind- og udland, og de fortæller blandt

andet om trækveje og levealder for de fugle, der benytter vildtreservatet som rasteplads. Materialet giver tilsyneladende også et billede af Krikændernes spredning fra Albuebugten under de daglige fourageringstogter i den periode, de raster i reservatet, og det er dette sidste forhold, som skal belyses i det følgende.

Indenlandske genmeldinger af fugle mærket om efteråret

Udenfor træktiderne forår og efterår opholder der sig kun få Krikænder i reservatet. Hovedparten af de fugle, som ringmærkes i køjen efteråret igennem, er træk-gæster, der tilbringer den ugunstige årstid længere mod vest og sydvest, hvilket et stort antal genmeldinger fra vintertiden illustrerer.

På kortet fig. 1 ser man genmeldingsstederne for Krikænder, som er mærket i køjen i perioden 15.8. til 31.12. (det vil sige i jagtsæsonen) og genmeldt indenfor Danmarks grænser samme efterår. Der er i alt tale om 180 genmeldinger af denne kategori, og fuglenes mærkningstidspunkt fremgår af tabel 1. Af de 180 Krikænder er 177 skudt, 1 taget af en hund, 1 fundet død og 1 indfanget af mennesker. Genmeldinger fra selve køjen er ikke medtaget i oversigten. Umiddelbart synes det ejen-

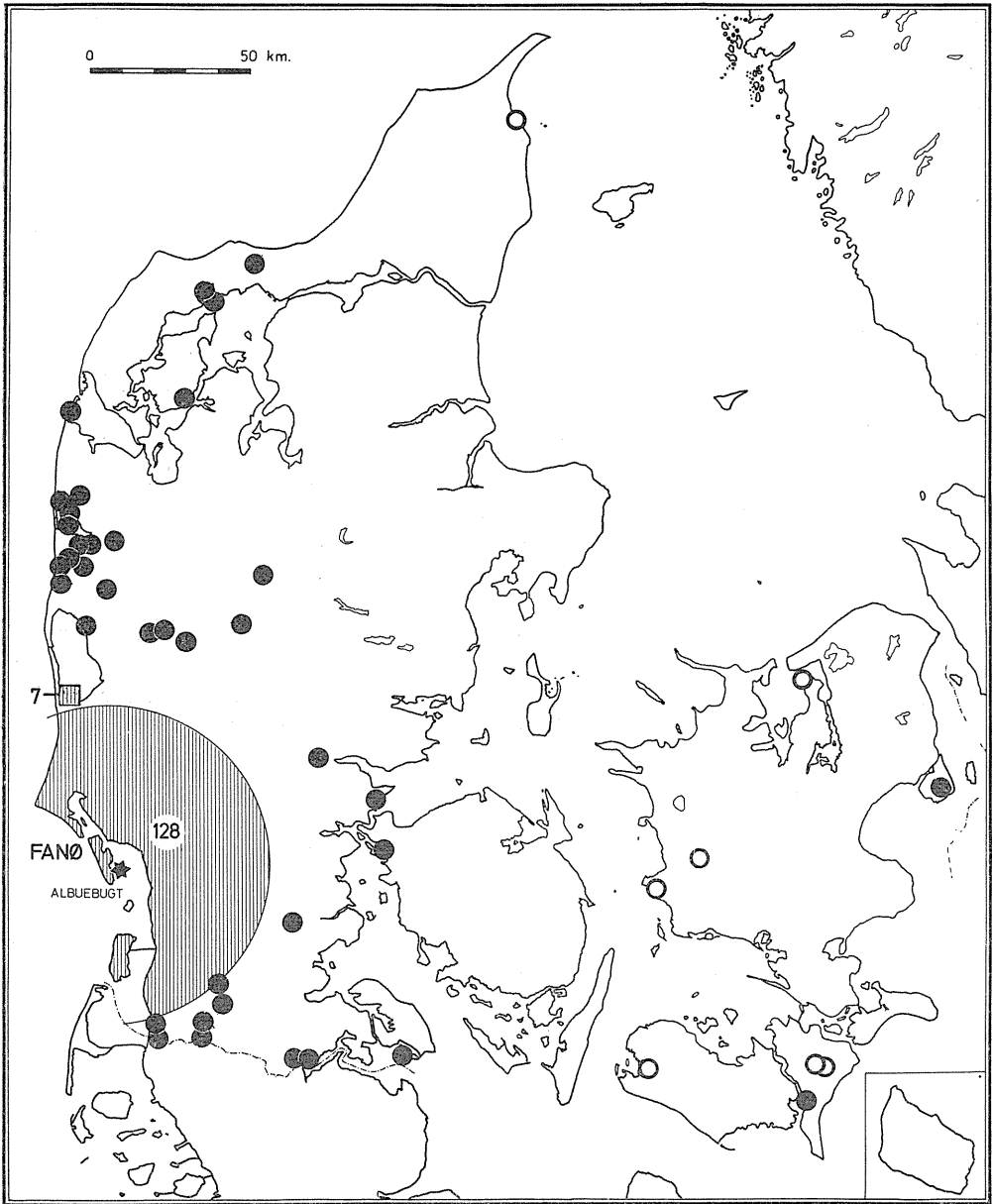

Fig. 1. Genmeldingsstederne for 180 Krikænder, som er ringmærket af Vildtbiologisk Station i Albuebugten Vildtreservat, Fanø. Alle fuglene er mærket (eller aflæst for sidste gang) i jagttiden (15. 8.–31. 12) i årene 1960–66 og genmeldt i Danmark i mærkningsåret, altså inden udgangen af december.
 ○ = indsendt fra vildthandler, genmeldingslokaliteten måske forkert angivet.

Fig. 1. Localities of recovery for 180 Teal ringed by the Game Biology Station at Albue Bugten Game Reserve, Fanø. All the birds were marked (or recaptured for the last time) during the shooting season (Aug. 15 to Dec. 31) from 1960 to 1966 and were reported from within Denmark in the year of release, i. e. before the end of December.
 ○ = sent in by a game dealer; locality of recovery possibly incorrect.

dommeligt, at Krikænder, som er på vej til vinterkvarterer mod vest og sydvest, bliver nedlagt så talrigt rundt omkring i Jylland – i enkelte tilfælde også på øerne – i retninger, der ofte afviger fra hovedtrækretningen. Det fremgår af de breve, der er modtaget sammen med ringene, at fuglene i høj grad er nedlagt på aften- eller morgentræk i oversvømmelser, moser m.v., hvor der normalt ikke ligger Krikænder i dagtimerne. Andre er skudt under bevægelserne, de rastende fugle foretager i relation til døgnets vandstandssvingninger i Vadehavet. Forklaringen på fænomenet er nok oftest, at fuglene, som raster i reservatet, under fourageringstogterne spredes over større arealer, end man umiddelbart ville forestille sig. Af de 180 Krikænder er 128 eller 71% gemeldt inden for 50 km fra fuglekøjen, medens resten er kommet fra 51–260 km bort. I syv tilfælde er i fig. 1 tilbagemeldingslokaliteten angivet med en cirkel, og der er her tale om ænder, som med ring på er indsendt til vildthandlere, hvorefter ringene og oplysninger om indsendernes hjemstavn er overgivet Stationen. Det har ikke været muligt at kontakte jægerne, der eventuelt kan have skudt fuglene langt fra deres bopæl, hvilket man fristes til at tro er tilfældet, da cirklerne netop er placeret i landsdele, hvorfra der foreligger yderst få eller ingen reelle gemmeldinger.

Gemmeldingsafstande og tid mellem mærkning og tilbagemelding

Tabel 2 viser, hvor hurtigt efter mærkningen eller sidste aflæsning i køjen ænderne er tilbagemeldt, og de gennemsnitlige afstande fra køjen til gemmeldingslokaliteterne er angivet for hver enkelt tidsmæssig gruppes vedkommende. Der er en tendens til, at afstanden øges, jo længere tid der er mellem mærkning og gemmelding. Men allerede lige efter mærkningen er nogle individer truffet langt fra Fanø, for eksempel nr. 519826, der fik ringen på kl. 15.30 den 3. oktober 1964, og som blev nedlagt tidligt om morgenen dagen efter i Nissum Fjord, 115 km mod nord. Nr. 524840 blev mærket kl. 08.00 den 7. oktober 1966 og dagen efter skudt 110 km sydøst for Fanø, nemlig på Als.

Når alle gemmeldingsdata i forbindelse med Vildtbiologisk Stations mærkninger i Sønderho Gamle Fuglekøje bliver bearbejdet, vil man især i kraft af de mange aflæsninger få et billede af, hvor længe ænderne raster i reservatet under efterårstrækket.

Opstillingen i tabel 2 viser, at 66% af de her omtalte gemmeldinger indløber fra 0–20 dage efter mærkningen, hvilket synes at antyde, at en betydelig del af Krikænderne raster i mindre end tre uger, før rejsen mod vinterkvartererne fortsættes.

Måned <i>Month</i>	15.–31. august <i>15th–31st August</i>	September <i>September</i>	Oktober <i>October</i>	November <i>November</i>	December <i>December</i>	I alt <i>Total</i>
Antal ringmærket <i>Nos. ringed</i>	8	67	61	32	12	180

Tabel 1. Skemaet viser, i hvilke måneder de 180 Krikænder fra fig. 1 er mærket eller aflæst i køjen for sidste gang.

Table 1. The table shows the months in which the 180 Teal detailed in Fig. 1 were marked or were captured in the decoy for the last time.

Interval mellem mærkning og genmelding (dage) <i>Interval between date of ringing and date of recovery (days)</i>	1.	2.	3.-10.	11.-20.	21.-30.	31.-40.	41.-50.	51.-60.	61.-70.	71.-80.	I alt <i>Total</i> 1.-80.	Genmeldingsdato ukendt <i>Date of recovery unknown</i>	I alt <i>Total</i>
Antal genmeldte <i>Number recovered</i>	11	6	55	44 (2)	24 (2)	20 (3)	6	8 (1)	1	2	177	3	180
% af 177 <i>% of 177</i>		40,7		24,9	13,6	11,3	3,4	4,5	0,6	1,1	100,0		
Gennemsnitlig afstand i km fra køjen til genmeldingsstedet. <i>Mean distance from point of ringing to point of recovery (km)</i>	8	47	29	39	69	31	37	42	85	101			
	27		44			50							

Tabel 2. Tabellen omfatter 180 Krikænder (*Anas crecca*), som er ringmærket i Sønderho Gamle Fuglekøje om efteråret (1960-66) og genmeldt samme efterår i Danmark (indtil 31. 12. 1966). Aflæsninger i selve køjen er ikke medtaget. Øverste linie angiver, hvor længe efter mærkningen eller den sidste aflæsning i Køjen fuglene er tilbagemeldt. De 11 i rubrik 1. er tilbagemeldt selve mærkningsdagen, de 6 i næste rubrik dagen efter o. s. v.. Tallene i parentes angiver fugle, for hvilke afstanden fra køjen til genmeldingsstedet ikke kan beregnes.

Table 2. The table covers all 180 Teal ringed in the Old Sønderho Bird-decoy in the course of the autumn (1960 to 1966) and recovered during the same autumn from within Denmark (up to Dec. 31st 1966). Recaptures in the decoy itself are not included. The upper line shows the interval between ringing, or last recapturing in the decoy, and date of recovery of bird. The 11 in column 1 were recovered on the actual day of ringing, the 6 in the next column on the day after ringing, and so on. The numbers in brackets stand for birds for which it was not possible to calculate the distance from the decoy to the site of recovery.

SUMMARY IN ENGLISH

Dispersal of Teal (Anas crecca) on Feeding Flights from a Danish Resting Place – the Albue Bugten Refuge on the Island of Fanø.

1. In the Albue Bugten refuge on the East Coast of the island of Fanø (in the Wadden Sea) large numbers of Teal (*Anas crecca*) may be found in the migrating periods, sometimes as many as 3,000 at a time. The Old Sønderho Decoy is included in the reserve, and over 3,000 Teal were ringed there by the Game Biology Station between 1960 and 1966.

2. The material presented here comprises 180 reports of Teal marked (or recaptured for the last time) in the decoy during the shooting season (August 15th to December 31st; see Table 1), and which were recovered within Denmark in the year in which they were marked. Recaptures from the decoy itself are ignored. Out of the 180 Teal, 177 were reported shot.

3. The localities where the birds were recovered are shown on the map, Fig. 1. It can be seen that 128 individuals, or 71%, were caught within 50 kilometres of the trap whilst the remainder reached

distances between 51 and 260 kilometres away. In view of the fact that reports received indicate that the direction of migration of the birds resting in this reserve is towards the W and SW, one might at first sight be surprised that so many shot soon after ringing fell in directions from the decoy other than these. The explanation would appear to be that Teal, whilst resting in the reserve, undertake foraging flights to marshes, floods, and so forth. The map thus appears to show that ducks – and thereby the chances of shooting them – are distributed about the reserve over quite a considerable part of the surrounding country.

4. Table 2 shows how soon after ringing the ducks were reported, the average distance from decoy to site of recovery being given for each group released at any one time. Two-thirds of all the reports originate from the first 20 days after marking, indicating that a considerable proportion of the Teal stay in Denmark for less than three weeks.

LITTERATUR

FABRICIUS, O., 1944: Albuebugten Vildtreservat. – Dansk Jagtleksikon, 2.: 1407-1408.

FOG, JØRGEN, 1964: Grå- og krikændernes bevæg-

elser året igennem. – Dansk Vildtforskning 1963-64: 37-40.

FOG, JØRGEN, 1965: Krikænderne fra Fanø. – Dansk Vildtforskning 1964-65: 26-28.

Manuskriptet modtaget 1. dec. 1967.

Forfatterens adresse: Vildtbiologisk Station, Kalø, pr. Rønde.